

Тақырып: Біртұтас көлік үрдістерін жасау тәртібі мен мазмұны

Көліктік жүйенің маңызды жұмыс көрсеткіші болып жылдамдық табылады, ол 3 түрлі болады. Пайдаланушылық, орта, (жолаушы тасымалдауында қатынас жылдамдығы деп аталады), техникалық. Қалаларда жылдамдық нормаланады. Статистика бойынша қазақстандағы орта жылдамдық 30 шақ/сағ тең.

Қарқындылық – бұл халықтық жылжу деп аталатын сандық көрсеткішпен айқындалатын алмасу. Потенциалды, абсолютті, жалпы деп аталатын түсініктерге бөлінеді. Жалпы алғанда жылжымалылық – бұл берілген уақыт аралығындағы адамдар тобының бір адамға шаққандағы орын алмастыруының саны. Егер бірнеше адам қаралатын болса, бұндай жағдайда жылжымалылық күтілетін орын алмастыру мағынасына ие болады. ($n_{кор}$)

Потенциалды жылжымалылық – бұл биологиялық немесе қоғамдық, әлеуметтік жағдай, байланыс және ақпарат құралдары қажеттілігінен туындаған халықтық жылжымалылық. Көпфакторлылық және өзара байланыс қиындығынан қажеттілігінің сандық жағы анықталмайды.

Таратылатын қажеттілік – бұл қатынас қиындығына халық бюджетіне, қала жоспарламасына, ауырлық күші орталығының орналасуы мен орнына, оларға қызмет көрсететін олардың көліктік желілеріне байланысты аталған жағдайларда таратылатын фактілік қажеттілік (КЖ).

Абсолютті жылжымалылық – бұл аталған орын алмастыру теліміндегі бір адамның уақыт бірлігіндегі келетін бір адамның орын алмастыру саны.

Жалпы жылжымалылық – аталған әкімшілік кешеніндегі барлық халықтың, барлық халық топтарының уақыт бірлігіне қатынасы бойынша қалалық жолаушы көлігінің телімдегі орын алмастыру саны (тіркелген).

- Жылжымалылықтың өсу факторы:
 - территориялық орталықтардың кеңеюі;
 - ҚЖҚ құралдарының дамуы;
 - қатынас құралдарының кеңеюі;
- көліктік тарифтердің азаюы;
- Жылжымалылықтың құлдырау факторы:
 - қатынас қиындығының өсуі;
 - байланыс және ақпарат құралдарының дамуы.

Қала халқы мынадай топтарға бөлінеді:

- еңбек ететін – осының негізінде құралған қалақұраушы кәсіпорындар, мекемелер (халқы 40 пайыз);
- кәсіпорындарда, сауда орталықтарында, түрлі үйлерде қызмет көрсететін еңбеккерлер және т.б. (2 пайыз);
- жоғары оқу орындары, техникумдар, мектептер оқушылары (5 пайыз);
- қызметке жарамайтын – зейнеткерлер, үй шаруасындағылар, коммерсанттар (35 пайыз).

Жылжымалылықтың мақсатты белгісі бойынша мынадай топтарға бөлінеді:

- еңбек жылжымалылығы – бұл тұрғылықты жерінен еңбекті қолдану орнына орын алмастыру.
- оқушылардың оқу орнына және қайта орын алмастыруы.
- мәдени – тұрмыстық жылжымалылық – бұл барлық халық топтарының мәдени–тұрмыстық орталықтарына және қайта орын алмастыруы.
- еңбектік емес – бұл жұмыс күні бойына кәсіпорын қажеттілігімен байланысты емес орын алмастыру.

Тақырып: ТМД және ҚР көлік үрдістерін жасау тәртібі мен мазмұны, ерекшеліктері.

Көліктік жүйенің маңызды жұмыс көрсеткіші болып жылдамдық табылады, ол 3 түрлі болады. Пайдаланушылық, орта, (жолаушы тасымалдауында қатынас жылдамдығы деп аталады), техникалық. Қалаларда жылдамдық нормаланады. Статистика бойынша қазақстандағы орта жылдамдық 30 шақ/сағ тең.

Қарқындылық – бұл халықтық жылжу деп аталатын сандық көрсеткішпен айқындалатын алмасу. Потенциалды, абсолютті, жалпы деп аталатын түсініктерге бөлінеді. Жалпы алғанда жылжымалылық – бұл берілген уақыт аралығындағы адамдар тобының бір адамға шаққандағы орын алмастыруының саны. Егер бірнеше адам қаралатын болса, бұндай жағдайда жылжымалылық күтілетін орын алмастыру мағынасына ие болады. ($n_{кор}$)

Потенциалды жылжымалылық – бұл биологиялық немесе қоғамдық, әлеуметтік жағдай, байланыс және ақпарат құралдары қажеттілігінен туындаған халықтық жылжымалылық. Көпфакторлылық және өзара байланыс қиындығынан қажеттілігінің сандық жағы анықталмайды.

Таратылатын қажеттілік – бұл қатынас қиындығына халық бюджетіне, қала жоспарламасына, ауырлық күші орталығының орналасуы мен орнына, оларға қызмет көрсететін олардың көліктік желілеріне байланысты аталған жағдайларда таратылатын фактілік қажеттілік (КЖ).

Абсолютті жылжымалылық – бұл аталған орын алмастыру теліміндегі бір адамның уақыт бірлігіндегі келетін бір адамның орын алмастыру саны.

Жалпы жылжымалылық – аталған әкімшілік кешеніндегі барлық халықтың, барлық халық топтарының уақыт бірлігіне қатынасы бойынша қалалық жолаушы көлігінің телімдегі орын алмастыру саны (тіркелген).

- Жылжымалылықтың өсу факторы:
 - территориялық орталықтардың кеңеюі;
 - ҚЖҚ құралдарының дамуы;
 - қатынас құралдарының кеңеюі;
- көліктік тарифтердің азаюы;
- Жылжымалылықтың құлдырау факторы:
 - қатынас қиындығының өсуі;
 - байланыс және ақпарат құралдарының дамуы.

Қала халқы мынадай топтарға бөлінеді:

- еңбек ететін – осының негізінде құралған қалақұраушы кәсіпорындар, мекемелер (халқы 40 пайыз);
- кәсіпорындарда, сауда орталықтарында, түрлі үйлерде қызмет көрсететін еңбеккерлер және т.б. (2 пайыз);
- жоғары оқу орындары, техникумдар, мектептер оқушылары (5 пайыз);
- қызметке жарамайтын – зейнеткерлер, үй шаруасындағылар, коммерсанттар (35 пайыз).

Жылжымалылықтың мақсатты белгісі бойынша мынадай топтарға бөлінеді:

- еңбек жылжымалылығы – бұл тұрғылықты жерінен еңбекті қолдану орнына орын алмастыру.
- оқушылардың оқу орнына және қайта орын алмастыруы.
- мәдени – тұрмыстық жылжымалылық – бұл барлық халық топтарының мәдени–тұрмыстық орталықтарына және қайта орын алмастыруы.
- еңбектік емес – бұл жұмыс күні бойына кәсіпорын қажеттілігімен байланысты емес орын алмастыру.